

17.13x20.34	1	עמוד 13	הארץ - כותרת	20/04/2017	58151929-0
מירון חיים איזקסון - משורר - 13550					

זקוקים זה לזה

מאמרי "הארץ" מחמיצים את השיח הענייני על האמונה היהודית וציבור שומרי המצוות
מירון ח. איזקסון / עמוד 13

גם אני אחד מהם

מירון ח. איזקסון

חיהו הציבור הצינוני הדתי, ש"בא עלינו לכלותנו"? זהו ציבור מגוון, מרשים ומרתק הרבה יותר ממה שרבים חושבים, וגם מורכב יותר. כולנו עוברים שינויים מפליגים, אבל מתקשים לזהות זאת על עצמנו ומתיימרים לזהות זאת היטב על אחרים. האם המבקרים החריפים של הצינונות הדתית מודעים לשינוי הדרמטי שהמחנה עצמו עובר? אני בוגר הגימנסיה העברית הרצליה. משפחתי היתה מקורבת למה שנהגו לכנות "הצינונים הכלליים", והגדרנו את עצמנו שר מרי מסורת. בכיתה ט' החלטתי לחבוש כיפה, ולמעשה היתה זאת מעין הכרות עצמאות פ"ת, לאחר כמה שנים של הקפדה על מצוות. אכן הייתי חובש הכיפה היחיד בגימנסיה, אבל קבלת שבת היתה שם מדי יום שיש, וגם לימודי תנ"ך רציניים ומעט תורה שבעל-פה – חינוך עברי וצינוני מובהק.

לכך אפשר לצרף דוגמאות רבות לכי"טוים של זהות יהודית-לאומית גאה גם בקרב מה שנחשב לחילוניות הממלכתית בישראל. אלמנטים מרשימים כאלה הייתי פוגש אצל בני משפחתי בקיבוץ עין חרוד מאוחד וגם על דפי עיתון "הארץ", אשר הגיב בהתרגשות לא מוסתרת על הניצחון במלחמת ששת הימים ב-67. אלמנטים שונים בתחום זה, שהיו אופייניים לתנועה הקיבוצית, מוצאים היום את מקומם בקרב הצינונות הדתית.

אבל מקומה התרבותי של הצינונות הדתית חשוב הרבה יותר. במציאות העכשווית, שמתמעטים בה העיסוק הכללי בתנ"ך והעיסוק בספרות יפה במסגרת מערכת החינוך, הלשון העברית מרודדת ונוצרים פערים רב-חניים ותרבותיים קשים, יש לכל אלה חיוק מסוים אצל חלק משומרי המצוות. עם כל הביקורת של הסופר א"ב יהושע על הצינונות הדתית בשל מדיניות ההתיישבות שלה, שמעתיו לא פעם מדגיש את רצונו בדרשיח

פורת עמה ובהמשך התרומה הצינונית שלה לתרבות התרבותית שלנו.

מובן, שכל אלה אינם נחשבים מרגע שהזהות היהודית עצמה נחשבת אצל אחרים למאוסה. אם כך, המתקפה אינה צריכה להרתכו בצינונות הדתית, אלא קודם כל בשיח פנימי של כל אחד מאתנו, ואחר כך בדיון כולל על זהות החברה בישראל. שאם לא כן, קשה להבין מדוע יש כאלה שדואגים כל כך לרוב יהודי בארץ, וחוזרים ומזכירים (בצדק, לטעמי) את החשש הדמוגרפי, אך מתעלמים מן המהות היהודית.

ביטויים של זהות יהודית לאומית גאה, שהיו אופייניים לתנועה הקיבוצית, נמצאים היום בצינונות הדתית

מטרת רוב אנשי הצינונות הדתית היא, שילדיהם ונכדיהם יהיו יהודים בהיבט ההלכתי והמעשי, ושהם יתגוררו בארצנו. מובן, שגם את המרכיבים האלה אפשר לתקוף בחריפות; אבל אז יש לפחות להודות, כי המונח "רוב יהודי במדינה יהודית ודמוקרטית" מוגים רק לצורך הנמקת הצורך לסגת משטחי יהודה ושומרון וכי אין, מבחינת הטענים, משמעות מעשית ועמוקה אחרת למונח הזה.

חשוב לזכור, כי בקרב הצינונות הדתית יש גיוון מרתק (חלקו קרוב יותר ללכ"י וחלקו פחות). יש כאלה המדגישים דווקא את הלימוד החווייתי והחסידי, נשים המתחות עמדות פמיניסטיות ברורות, דור צעיר שאינו מקבל בקלות את סמכות רבניו והוריו, שיטות חינוכיות רבות וחדשניות, ויכוחים ודיונים על אמנות ויצירה. בנוסף קיים מתח מתמיד ביחס להגדרה העצמית כלפי הציבור החרדי ורבניו וביחס לציבור החילוני ונציגיו.

הספקטרום של ההתייחסויות הרעיוניות והמעשיות לדילמות הללו עצום, ויופתעו מאוד המבקרים מבחוץ אם ילמדו ויראו, כי רבים מבני הצינונות הדתית אינם רוצים לכפות דבר על המדינה, והם עסוקים בהגדרתם האמונית והמשפחתית העצמית. איני משוכנע שעושר כזה של לבטים קיים בחלקים אחרים בחברה הישראלית, כשבתווכ גם דרישות חינוכיות ופנימיות להתנהגות ערכית בתחום החברתי, החינוכי והצבאי. צריך להיות רשע או עיוור כדי לא להבחין באופן הצינוני שבו צעירים רבים מהצינונות הדתית רואים את עצמם מחויבים למצוקות השונות בחברה. לכך יש להוסיף את הדילמה המדינית וההתיישבותית.

אכן, לאנשים שעמדותיהם המדיניות הן כמו עמדותי קשה לא פעם עם רוב מנהיגי הציבור הצינוני-הדתי. איני מקבל את סדר הדיאלוג של "הבית היהודי" בכמה עניינים משמעותיים, איני שותף לניסוחים בוטים של דמויות בולטות בצינונות הדתית בשאלות חשובות הנוגעות לאופי של המדינה ולאפשרות של הסדר מדיני כלשהו.

בעיני, תחזית היצירה והספרות העברית בארץ מתוך זיקה ברורה למקורות והעיסוק הקבוע והמחויב בצרכים של החלשים והנזקקים הם דגל חיוני של אמונה ויהדות. גם בשאלות הלכתיות שונות קרובים ללכ"י אני שים כרבני "צהור", שדווקא מחויבותם להלכה מובילה אותם למציאת פתרונות ראויים.

עם זאת אני חש, שההצטברות של מאמרים ב"הארץ" בחודשים האחרונים מבטאת החמצה גדולה של שיח ענייני. ילדי הם דור רביעי של קוראי "הארץ", חלקם ממשיכים בכך וחלקם לא. אני גאה להיות דור שלישי לקוראים ואף לכתוב בו. נדמה לי, שהקלות שחלק מכותבינו נוהגים ביחס לאמונה היהודית ולציבור שומרי המצוות אינה מעידה על עומק וכישרון. אנו זקוקים איש לרעהו יותר ממה שמבטא הדיון הבוטה והשטחי האחרון.